

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolaistica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe anu	5 fl.—cr.
" " " " " jum. anu	2 " 50 "
Pentru România si strainetate pe anu	7 " — "
" " " " " , j. a.	3 " 50 "

Pretiulu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contineau cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.
--

Corespondintele să se adreseze Redactiunei
dela „BISERIC'A SI SCÓL'A“ in Aradu, la
institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la
secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu
din Aradu.

Nr. 1347. Pres.

**Prea onoratiloru protopresbiteri, si onorati-
loru preoti din eparchia Aradului.**

Venindu la cunoșinti'a Venerabilului nostru Sinodu eparchialu de estimu, că in acele comune bis. in cari nu sunt case parochiale preotii nostri întimpina multe greutati intru procurarea locuintielorù sale, incât unii dintre ei suntu siliti a-si procurá pe banii loru atari locuintie, cheltindu-si pucinu'a avere de care dispunu, si astia lipsindu-se de mediobele cu care ar trebui se-si pôrte economi'a, adeca se-si lucre sessiunea parochiala, dupa care traiescu; si in legatura cu acestea mai considerandu Ven. Sinodu eparchialu, că in timpurile de acum, se afla de multe ori case private de vendiare, prin comunele nostra, si inca chiar de cele situate in apropierea bisericeloru si ale scóleloru nostra cari cu pretiuri moderate, se potu aquirá, si cu putiene spese se potu straformá trebuințelor nostra: sub 30 aprile. a. c. Nr. 89. a adusu acelu conclusu: ca „comunele nostra bisericesci, se fie indeterminate, dupa putintia a procurá locuintie pentru preotii loru, unde ar lipsi acelea.“

Deci conculsul acesta are in vedere ameliorarea incâtva a dotatiunei preotimèi nostra; totusi elu mai are si acea parte buna, că cumperandu noi casele din apropierea bisericeloru si a scóleloru nostra, nu ajungu in alte mani, carele le ar putea dôra preface, in localuri publice — precum s'a mai intemplatu.

Candu aduceamul acesta la cunoșinti'a onoratei nostra preotimi aflamu de bine a intoná la acestu loc: că si detorinti'a nostra, dar si a Ven. Sinodu este, ca la procurarea de case parochiale poporulu se nu se insarcine prin aruncuri si electari noue, ci acelea se lase se se procure in decursulu timpului cu incetulu, din co-

lecte benevole, intreprinse pe timpulu secerisiului si alu culesului, séu din economiile ce ar resulta din spesele cultului. ori din o parte disponibila a capitalului bisericescu, apoi in fine si din alte venite locali, care bine cautate se potu afla in fiecare comuna, in mesura mai mare ori mai mica.

Pentru eruarea astorfeliu de venite, astu de bine, dreptu esemplu, a aminti aici, că la visitatiunile nostra canonice, am vediut in multe comune pamenturi nefolositòrie, de căte unulu doua, si mai multe jugere, in giurul bisericiloru si alu scóleloru nostra si am disu: de ar lumina Dumnezeu pre cei chiamati, se le des in arenda, spre folosire, acele pamenturi, atunci bisericele si scólele nostra ar trage din ele si pana la căte o sută floreni pe anu, din cari usioru se pote forma unu capitalu spre scopuri bisericesci si scolari.

Astfeliu si alte asemenea venite intielegemu noi, că se afla mai in fiecare comuna, in mesura mai mare séu mai mica, de se voru cautá cu deadinsulu.

Dupa premiterea acestor'a pentru esecutarea conclusului sinodalu mai sus atinsu, provocàmu onoratii nostrii preoti din comunele tara case parochiale, se folosesc totu' ocasiunile obveninde pentru infintiarea unui fondu cat de micu spre scopulu de susu si se ingrigesca cat mai bine, de remanenti' a speselor cultului, si de banii bisericiloru nostra, apoi se fie cu atentiune candu s'ar pune la vendiare vre-o casa privata potrivita pentru locuintia preotiesca, séu vreunu intravilanu corespondientulu scopului, si se face numai de cat aretare (protopresbiterului) concerninte.

Pre preaonoratii protopresbiteri ii postimaca indata ce ar primi vreo asemenea aratare, se escurga la facia locului si tienendu consultare cu preotulu si comitetulu parochialu, se puna la cale cele de lipsa pentru procurarea locuintiei

parochiali supunendu apoi caus'a consistoriului spre aprobare, si respective ulterioara indrumare.

Fiiindu acesta o cestiu de binecare a miorare a dotatiunei preotiesei, ascultamul dela preonoratii protopresbiteri si dela honorat'a preotime, se-si purta tota silunta intru realisarea bunei intentiuni a Venerabilului nostru sinodu episcopalui, in interesulu preotimei nostre din presinte si acelei viitoré.

Dupa care rugandu pre Dumnedieu se ne ajute si la aceasta intreprindere salutaria, cu binecuvantare archierescam remasu

Aradu 3 Iuliu 1880.

Alu Vostru tuturoră

de binevoitoriu;

Ioanu Metianu m. p.
Episcopulu Aradului.

Despre cultulu divinu.

(Responsu dlui Ioan Popea.)

(Continuare si fine.)

Sunt in lume lucruri facia de cari omenimaea se porta cu cea mai mare stima. In categoria acestora se numera in prim'a linia institutiunile religiose, bisericesci. Acestea pretind conform naturei si menitiuniei loru, ca de cate ori ne ocupam de ele, se o facem acest'a cu cea mai mare ingrigire, si pietate. Acesta pietate o au observatu, si o observéza cu cea mai mare strictetate tote poporele facia de institutiunile loru religiose.

Standu lucrulu astfelui multu ne ammiratu, vediendu, cum dlu Popea ca teologu ortodoxe dechiarata fara sfiiela in colonele „Telegrafului Romanu“ cantari principali din sant'a liturgia de „frase“, adeca vorbe gole, cari nu esprima nici o ideia, seu cu alte cuvinte nimicuri.

„Fruse“ numesce dlu Popea, cantarile si rugatiunile din sant'a liturgia: „Carii pre Cheruvimi“, „In mormentu cu trupulu“, „Ale tale dintru ale tale tie aducemu de tote si pentru tote“ etc. ¹⁾

Aici ne sta mintea in locu vediendu in ce modu se esprima dlu Popea facia de aceste cantari si rugatiuni principali ale bisericei ortodoxe. Marturisim, ca n'am fi credutu nici odata, ca vomu ajunge timpulu, ca la noi, la romani, cari avemu atatea title de recunoscintia facia de biserica nostra, se vedemu respandindu-se prin presa astfelui de lucruri facia de cantarile acestei biserici.

„Carii pre Cheruvimi,“ ne spune biserica

este, cantarea angeriloru, immulu santei si de vieta facatorei Treimi.“ In acesta cantare da biserică espressione credintis sale, ca „prin venirea Mantuitoriului in lume cele pamantesci s'au unitu cu cele ceresci, si au invetiatu si muritorii a cantă pre pamantul finitul, carele lu-canta angerii in Cieriuri.“ ¹⁾ Prin acesta cantare se provoca credintosii „a lepada de tota grijă cea lumésca,“ ca astfelui ridicandu-se preste cele pamantesci „se primésca pre Imperatulu tuturor (Christos), pre celu nevediutu incunguratu de cetele angeresci.“

Sublimu este si maretu cuprinsulu acestei cantari! Séu dora poate fi ceva mai sublimu, mai edificatoriu pentru creditiosi, decat provocarea „de a se lepada de tota grijă cea lumésca“ si a se inaltia cu mintea la Ddieu, ca asemenadu-se angeriloru se primésca (in sant'a Cumineatura) pre Imperatulu Christos?

Nu „frase“ este dara „Carii pre Cheruvimi,“ cum dice dlu Popea, ci din contra o cantare de unu spiritu forte sublimu, maretu si edificatoriu, cum crede intréga biserica.

In cuvintele „in mormentu cu trupulu, in iadu cu sufletulu, in raiu cu talhariulu“ etc es prima biserica, intre altele acelu mare adeveru alu Crestinismului, ca Christos este Ddieu si ca atare pretutindinea, de facia. In urmare in aceste cuvinte se tractéza de unu adeveru dogmaticu, suntu si nestremutaveru, pe care intréga biserica lu-tiene de atare.

Astfelui permitiendu-ne a ne folosi del cuvintele dlu Popea, trebuie se constatamu, ca „orbu“ trebuie se fia acel'a, carele nu vede, ca dlu Popea dechiarandu aceste cuvinte de „frase“ comite unu atentatu directu contra creditintii bisericei referitorie la dumnedieirea Mantuitoriului Christos. De aceea nu potem crede, ca acesta se fia si convingerea Dsale. Alteum dechiaratuna de „frase“ ce o face Dsa cantariloru si rugatiuniloru din sant'a liturgia, invólva in sene unu eresu, pe care biserica lu-pedepsesc forte aspru. ²⁾

Cele citate din epistol'a dlu Popea le credem de ajunsu, pentru cineva se-si convinge, ca vederile, prin cari d. Popea voiesce a-si motivá propunerea pentru reformarea cultului divinu sunt fara nici o baza, si chiar in directa contradicere cu doctrina bisericei ortodoxe, er obiectumile, ce le face la adres'a nostra sunt numai nesce scornituri lipsite de orice temeu. Astfelui acum, dupa ce dlu Popea in epistol'a adresata nove si-a motivat propunerea sa pentru reformarea cultului divinu, lumea impartiala s'a potutu convinge pre deplinu, ca dreptate am avutu cand am disu, ca aceea propunere apartine unui

¹⁾ Vedi Mosiescu explicarea santei liturgii pag. 49.

²⁾ Vedi Siagun'a dreptulu canonico §. 484.

¹⁾ A se vedé nrulu trecutu.

currentu de idei „streine de liter'a si spiritulu doctrinelorui Salvatorului lumii.”¹⁾ Nu o reforma a cultului divinu, facuta cu chibsiuă si în spiritulu bisericei intentionéza Dsa, ci înăltiandu-se mai pre sus de biserica voiesce schimonosire si distrugere, unu lucru nepermisu dupa liter'a si spiritulu doctrinéi bisericei nóstre.

Spre orientare vomu reasumá aci pe seurtu acésta doctrina.

„Actiunile sante, séu cultulu divinu alu bisericei nóstre representa in modu simbolicii economi'a divina a opului mantuirii némului omnescu. Ele infaciéza istoria vietii pamentesci a Salvatorului lumii, inaltia spiritulu crestinului la ideile cele mai sublime, si produce semtienintele si dorintiele cele mai sante. Cultulu divinu n'é intaresce in credintia, ne animéza in dragoste, ne insufletiesce in sperantia nóstra, si prin semne vediute face, că sè-se cobóre in inim'a nóstre darurile cele nevediute ale lui Ddieu, pentru că se ne intarim in adeverata pietate.

Tóte cele ce se intempla in cultulu crestinu au unu sensu profundu misteriosu, tóte esprima cutare séu cutare adeveru evangelicu.

Omulu, care cuprinde acestu sensu profundu misteriosu, trebuie se recunoscă, că elu este expresiunea cea mai fidela si cea mai démina a spiritului religiunei crestine si scól'a cea mai buna a pietatii pentru creștini.²⁾ Form'a serviciului diuinu, cu deosebire liturgia deriva fara indoiéla directu dela apostoli. Urmatorii loru nemedilociti au primitu dela ei dreptulu si detorintia a organisa tóte in biserica in rendu bunu si cu buna chibsiuă, si a perpetuă in inimile generatiunilor urmatórie prin practic'a bisericei, prin instituirea serbatorilor si a ceremonielor mai multe adeveruri transmisse loru prin Apostoli.”³⁾

In facia acestei doctrine singurulu indreptariu in cele religiose, carele vorbesce atât de evidentu pe langa ecclie dise de noi, cine nu vede căt de nedreptu, căt de nechibsuțu, căt de usioru si fara societá a procesu dlu Popea, când a facutu acea „nefasta” propunere?

Dreptate am avutu dara, cand am disu, că astfelui de reforme „se pretindu sub mase'a unui liberalismu reu întielesu si chiar falsu;” dreptate am avutu, cand am disu, ca „unde este vorba de principie divine, eterne si că atari perfecte, acolo in spiritulu bisericei si alu mintii sanatoșe, ori ce incercare de reforma este una lucru cu totalu absurdu;” dreptate speram că avemu si astadi, cand judecandu dupa cuprinșul epistolii dlu Popea adresate noue dicemui, că nu o reforma necesaria si permisa a cultului

divinu intentionéza Dsa, ci o adeyerata schimonosire.

Nu schimonosirea institutiunilor positive, cum 'vreá Dlu Popea, este calea catra progresu, ci faptele ne constata, că la acésta ne conduce numai o aplicare conscientiosa a acestoru institutiuni. Dovéda despre acésta ne servesc intre altele si viéti'a si faptele marelui Metropolitu Andreiu.

Cine cunoscce viéti'a acestui mare barbatu alu bisericii nóstre, si-aduce de signu aminte, căt de multu tienea Elu la institutiunile bisericei, si căta strictetia observá Elu facia de esecutarea acurata a cultului divinu, cum umblá Elu de regulatn si cu cea mai mare placere la biserica, cum in anii din urma ai vietii sale, că betranu si atacatu de unu morbu greu se pleca la pamentu, si faceea metanii in biserica alaturi'a cu clericii si intregu poporulu in totu decursulu postului mare.

Ore de ce facea Elu tóte acestea? De buna séma pentrua erá pe deplinu convinsu, că *nu de „frase”* se tractéza in cultulu divinu, cum dice dlu Popea, ci de o institutiune, carea „esté scól'a cea mai buna a pietatii pentru creștini,”¹⁾ cum invétia biseric'a. Astădóra in acésta se aréta stim'a scolarilor, sei catra invetiatoriul, că cu buzele sè-la numim „mare,” ér cu faptele se cautamu a nimici totu ce a creatu elu prin cuventu si fapte?

Acum dupa tóte acestea fia-ne permisu a mai adaoge urmatórele:

Doue lucruri scumpe au remasu romanului din betraji: *legea si limb'a*. Este mandru romanulu de acésta moscenire, si are totál dreptatea: In ea si-vede elu salvata si sustinuta individualitatea. Ea reprezinta triumful celu mare eluptatu de mosii si stremosii nostri prin multe siroie de sange in lupt'a cea grea si indelungata din veacurile de trista aducere aminte.

Romanulu este mandru de legea lui. Convincerea sa i spune, ca mari suntu servitiele, ce i le a facutu in trecutu, mare este puterea ei salvatoria pentru timpulu de facia si pentru totu viitoru.

Este de multu acum, de cand romanulua traieste in acésta lege. Ea este vechia, că si viéti'a lui in partile acestea, Elu o a adus, o sa se din Rom'a cea betranu, si o a privitu dela inceputu si pana in diu'a de astazi de celu mai scumpu tesanru alu seu, puternicu in credintia, ca elu profeséza acésta lege asia, cum o a invetiatu Salvatorulu lumii, si cum o a propagat poporeloru apostolii sei,

Vechimea timpului, de cand romanulu tra-

¹⁾ Vedi opulu 47 din Bis, si Scól'a anulu 1879.

²⁾ Vedi Macaire, Introduction a la Theologie orthodoxe §. 93.

³⁾ Vedi Macaire opulu citatul § 130.

¹⁾ Vedi Macaire opulu si loculu citatul mai sus.

iesce in principiele bisericei ortodoxe a facutu, că principiele acestei biserici cu tóte ale ei se intre in *caracterulu specific* alu poporului nostru, se formeze o parte intregitoria a individualitatii nostre.

Faptul acest'a este fara indoiéla unu momentu decidiatoriu in viéti'a si desvoltarea ori carui poporu. Vechiu ca timpulu si curatul aurulu este adeverulu, ca in mersulu popórelor spre desvoltare caracterulu specificu alu loru esercéza o inriurire, ce nu se pote delaturá prin nici unu feliu de forcie.

Purcediendu din acestu principiu mare ne amu disu totdéun'a: romanulu este estrensu legatu de legea sa. Elu tiene multu la acésta lege, si celu ce se incércă a i denaturá acésta lege sub pretextulu reu intielesu, ca prin acésta i-ar precipitá desvoltarea, comite unu atentatu asupra acestui poporu. Astfelin convingerile nostre si alipirea catra adeverurile religiunei propagate de biseric'a ortodoxa s'au potentiatu si prin iubirea, ce o avemu catra natiunea, carei'a apartinemelu. Omulu nu si-pote negá natur'a sa si semtimentele streplantate din neamu in neamu in decursu de atâta secli.

Scumpa le a fost parintiloru nostri legea stremosiésca, pétra nestimata este ea si remane pentru toti romanii binesemtitori. Mare a fost ingrigirea loru că se ne conserve in tóta puritatea acésta lege, nu mai putienu mare trebue se fia ingrigirea nostra de a pastrá acestu preiosu tesauru si a face, că se-si reverse asupra nostra fructele-i manóse.

De aceea diceamу noi in unu articlu alu nostru: „Biseric'a a fost cetatea cea intarita a neamului nostru in trecutu, ea este si astadi. Murii ei in se voru poté dà puterniculu loru ajutoriu numai atunci, cand vom fi condusi in tóte actiunile nostre de stim'a si pietatea, ce o detorimу sanctelorui asiedieminte ale acestui sanctuaru alu Domnului.“¹⁾

Prim'a missiune a bisericei si in urmare si a unei foi bisericesci este: a ingrigi ca doctrin'a Salvatorilui lumii si santele asiedieminte ale religiunei si bisericei Lui sè-se conserveze in puritatea loru genuina, si a lucrá, că acea doctrina si aceste sante asiedieminte se produca fapte, si se conduca popórele la fericirea temporala si eterna.

Acést'a este professiunea de credintia inscrisa in programulu acestei foi. Acést'a ne a condusu in trecutu, acést'a ne va fi stéu'a conduceitoria si in viitoriu.

Se nu se supere deci nimenea pe noi, daca

purecidiendu din acestu motivu ne imprimu detorint'a, si tractamu totu ce se ivesce la noi in biserica asia pecum ne impune convingerea si precum pretinde doctrin'a bisericeei.

Cuventare despre lucru.

„Si Dumnedieu luà pre omu si-lu puse in gradin'a Edenului că s'o lucreze si s'o padiésca.“ Facere C. 2. V. 15.

Cu ajutoriulu Celui de susu, am ajunsu érasi I. Cr. vremea de multu dorita, vremea secerisiului; cand sirguinciosulu lucratoriude pamentu ie a resplat'a crunteloru sale ostenele, — si fiindca secerisiu bunu numai dupa seversirea cu sirguintia a lucrurilor premergetore secerisiului, se pote acceptá; dreptu aceea se petrecemu si noi I. A. pucintelu timpu in vorbire evlaviosa despre lucru, despre urmarile cele salutari si bunatatile provenitore din lucru; nu alt-mintrea si despre urmarile funeste ale nelucrarii.

Cá se potemu noi inse vorbi cu temeu despre acestea, se privim I. Cr. in giufulu nostru si privindu la totu ce viéza in marea lume, vom observá numai decât, că tóte sunt in miscare, tóte sunt in lucrare. Priviti I. A. si cele mai mici vietati si veti observá la densele lucrare cu sirguintia de modelu; uitati-ve la albine cu ce iutiéla — sfasiandu cu placere atmosfer'a — percurgu campurile si livele, sbrandu de pre flóre pre flóre, că se stringa miere spre nutrementu, pentru timpulu greu de érna; poteti privi I. Cr. si la micu'ta insecta, la furnic'a legata de pamentu si la dens'a asisderea veti observá lucru cu sirguintia exemplara, dar si o planta din gradiñele nostre inca e in lucrare continua; ea resare, cresce, infloresce si produce rodu. Se luamu la mana sant'a scripture si percurgendu-o cu atentiune vomu potea vedea, că si mantuoriulu nostru Is. Cr. fiind cu trupulu pre pamentu — invetiandu popórele — a lucratu, dupa cum insusi marturiscesc despre sine dicendu la Ioanu c. 5. v. 17. „Tatalu meu lucréza si eu lucrezu.“

Si óre unde se privim I. A. că se nu afiamu lucrare? De ne vomu apropiá cu eugetulu animei nostre de ceriu, de tronulu atotuputernicului Dumnedieu, si acolo vomu aflá lucrare; pré bunulu Dumnedieu in continua lucru pentru sustinerea, fericirea si mantuirea nostra; — de ne vomu pogorí cu eugetulu in sinulu rece alu pamentului seu in adeneimele marii, asisderea si acolo vomu aflá lucrare continua, asia este I. Cr. in tóte partile in tóte anghieletiele lucrare si ér lucrare! pentruca asia a binevoitu Dumnedieui dintru inaltimaea Sa pré inalta.

Standu lucrulu astfeliu I. A. óre omulu, óre numai omulu! se fie destinatu spre nelucrare? Ore numai elu fiint'a cea mai alésa alui Dumnedieu se privésca cu manile incrucisiate, cum se misca cum lucra tóte in giurulu seu? Nu I. A. de un'a mia de ori nu! acést'a nu pote stá, căci scrisu este la Facere c. 2. v. 15. „Si luà Dumnedieu pre omu, si-lu puse in gradin'a Edenului că s'o lucreze si s'o padiésca.“ Prin acestea cuvinte se arata apriatu: că omulu are datorintia prescrisa de Creatoriulu seu, că prin lucrare cu sirguintia se-si percurga viéti'a sa pamentésca.

Séu ye intrebu I. A. pentru ce ne-a daruitu Dumnedieu cu mani asia yrednice de lucru? dora

¹⁾ Vedi Biseric'a si Scól'a nrulu 52 din anulu 1879.

petruca se le tienemă incercisate pre peptu, său dóră celu multu să-le intindemă după rodulu eutarui pomu spre a-ne nutri! Pentru ce ne-a dăruit Dumnedieu cu minte? cu acea insusire caracteristica, care face pre omu, — omu în intielesulu adeveratul cuventului, — dóră numai pentru aceea, că cu ajutoriulu ei se potem cunoșce ce e bine, dar nu și pentru aceea, ca se ne nisuimă a ajunge la bine? său dóră [pentru] acea că ajutorati de lumină mintei cu mai mare istetimă se potem tiese intrige spre nefericirea deaproapelui? Nu pentru aceea I. Cr. ci totă insusurile sus dise, precum și altele multe — pre cari pentru că se nu fiu pré lungu în vorbire le retacu — pentru acea ni le-a dăruitu Dumnedieu că — ajutorati de schintea divina, de minte — se le folosimă, petruca vietiua nostra pamentescă s-o facemă căt se pote mai placuta și indestulita și petruca eu ajutoriulu acestoră se-ni potem supune pamentulu și se potem stepani preste paserile ceriului și pescii marelui și preste totă animalele pamentului, amesuratu poruncei primite dela Dumnedieu precum se află scrisu la Moise c. 1. v. 28. „Cresceti și ve inmultiti și umpleti pamentulu, și-lu supuneti pre din-sulu, și domniti preste pescii marelui, și preste paserile ceriului, și preste animalele pamentului.“

Ce se intielegemu sub acestea cuvinte divine I. A. nici mai multu nici mai pucinu de căt că: omulu are datorintă că folosindu-se de putintiele și insusurile primite dela Dumnedieu, se esploateze totă darurile naturei în favoreea sa — se lucre cu sirguintia, că se-si cascige o stare óresi-care aici pre pamentu după impregiurari, — că asiá se-si pótă implini datorintile facia de sine și famili'a sa alimentandu-o și ingrigindu-se de crescerea buna a ei, se-si pótă implini datorintile facia de biserică și scoala, precum și facia de aprópele neputiniosu și slabanogu, facendu fapte de milostenia, fapte de indurare, ceea ce poruncese insasi legea dumnedieésca, și în sfersitu se-si pótă implini cu acuratetă datorintile facia de statu — alu caru'a membru este — fiind acest'a avisatu la ajutoriulu si spriginulu fiesce caru'a individu ca se pótă snstá ca atare.

Ca omulu se pótă face destulu la totă acestea detorintie, trebuie se lucre și inca cu sirguintia. Si acuma ve intrebă I. A. cari ómeni sunt mai vertosu în stare a face destulu detorintielorloru loru ca crestini și cetatieni, cei lucratori său cei nelucratori, adeca lenesii? Nici nu acceptu respunsu, convinsu fiind că toti mi-veti responde unanimu ca cei lucratori. Asia si este I. Cr. căci pre căti dintre ómeni nu-i putem audi in dilele nostre dicendu: si eu asiú merge la sant'a biserică, inse n'am unu vestimentu mai bu-nisoru care imbracandu-lu se me potu infaciá in cas'a Domnului fara sfiéla, mi-asiu trimite si eu pruncii la scoala, inse nu-i potu provedea cu vestimente si incaltiamente. De acestea si altele ca acestea se potu audí, inse nu dela ómenii lucratori, ci dela cei nelucratori. Astfelie de ómeni nu numai că nu-su în stare a ajutoră pre deaproapele slabanogu și neputiniosu, nu numai nu potu stă intru agiutoriulu asiedimentelorloru sante, precum biserică si scoalei, dar nu-su in stare a-si chrani si imbracă trupulu după cuviintia, nu-su in stare a-se ingrigi de crescerea bună a filoru sei, prin ce nesocotescu cuventulu lui Dumnedieu ce se află scrisu in proverbele lui Solomonu c. 29. v. 17. „Invétia pre fiu la teu, si te va odichni si va fi bneuri'a si frumséti'a sufletului teu.“

Luerulu e angerulu paditoriu alu nostru, elu

ne sustiene, elu ne chranescă elu da tarie și putere trupului nostru, elu alunga din mintea și animă nostra totu felulu de cugete relă. Au nu sciti I. Cr. că cele mai multe și mai mari faradelegi și pecate le facu nelucratorii, lenesii, cari la inceputu numai din petrecere de timpu facu căte o faradelége mai mica, mai târdiu din datina, si in fine după ce prin nelucrare prin lenevire au prepadit uverea ce dóră au ereditu dela parinti fomea i- constringe la face-reia celor mai grozave faradelegi. Omulu lucratoriu este scutit de totă acestea. Elu lucra ca se pótă odichni, si odichnesce ca se pótă lucră, ér acă variatie intre lucru si odichna face vietiua nostra fericita si placuta.

Multe asi avé inca de disu, multe urmari bune ale lucrului si, — si mai multe urmari rele ale nelucrării a-si poté avé insiră. Le retacu inse in acea buna sperantia că si din cele dise pana aci s'a vediu destulu de luminat atât partea ce buna a lucrului căt si cea rea si nefericita a nelucrării, atrandavie.

Si acuma ca se poteti vedé si pricepe I. A. că ce influintia are lucrul asupra unui nému, asupra unui popor intregu, se aruncamu o privire fugitiva asupra némurilor, asupra popórelor conlocuitore cu noi intr'o tiéra, dar se nu mergemă asia departe, se privimă numai la némurile la'nationalitatile, cari locuescă cu noi intrunu orasii, si vomă observă, vomă bagă de séma numai decăt: că acelea némuri cari lucra mai cu sirguintia, cari si-au cascigatu cunoșcintie de a lucra cu inlesnire, si cari sciu chivernisi si crutiá cele cascigate prin lucru, acelea sunt mai avinte, mai indestulite si mai fericite. — Dar cu parere de ren si necajitu pana in adenculu sufletului trebue se marturisescu, că noi Romanii suntemu cei din urma, in locu se mergemă inainte, in locu se cascigamă, perdemu si aceace am eredita dela parintii si stremosii nostri. Au nu vedeti cum casele romanilor cu incetulu devinu in mani streine, nu vedeti, cum multe din pamenturile romanilor sunt astazi cuprinse de strainu, asia incăt daca va merge totu asia, ve intrebă I. A. ce va se fie cu noi, ce va se fie din copii, nepotii si stranepotii nostrii? — Totu atât'a proletari, totu atât'a slugi necagiti si amariti, cari in culmea necazúrilorblastamuri vor impropescă asupra mormintilor nostri, petruca nu li-am sciutu sustiné avereia eredita dela mosi, stramosi, petruca nu i-am dedat u de mici la lucru, la cum-petu, la sirguintia.

Nici dincolo de mormentu nu potem conta la fericirea promisa de Dumnedieu, căci tiepetele de despartare si blastemurile filor si nepotilor nostri voru conturbă fericirea nostra cea cerescă. Acăstă inse sciu că nu doresc nimenea dintre voi I. A. Deci luati la inima cuvintele mantuitorului nostru Is. Cr. cand dice: „Lucrati pana cand este diua, căci daca va veni nótpea, apoi nu veti putea lucră“ Luati la inim'a vóstra cuvintele poetului: „La lucru cu mana barbatescă, si atunci nativnea nostra de nou va se infiorescă.“

Luati-le totă acestea la inim'a vóstra buna, si ve promiteti sus si tare, că de aci inainte veti des-voltă mai mare diliginta in lucrurile vóstre, promiti-te că nu veti lasa de aci inainte nici o palma de pamentu cascigata cu crunt'a sudore a stramosilor se fie caprinsu de streini. Acăstă trebue se o faceti, daca nu voiti, că istoria odata se dica: pre aceste locuri a vietuitu unu popor romanescu, care inse

din smint'a sa propria a disparutu ca rou'a de demîetia.

Iubitilor Crestini! precum si de altadata, asia si acuma ve rogu: ca cele dise de mine se le intipariti bine in mintea si in inim'a vostra, — si deschilinitu ve rogu se ve nisuiti a dă crescere buna fililoru vostri cari sunt sperant'a venitorului. Spuneti-le că Dumnedieu voiesce, că totu omulu se fie aici pre pamantu destulitul, aretati-le caile pre cari purcidiendu, potu se-si cascige destulire, invetiatii fric'a Domnului, indemnati la lucrul, la cumpetu la crutiare si pastrare. Nu-i dedati la cheltueli mari si fara de folosu, nu la vestimente scumpe, nu la pompa, la lucru; ci de micuti i- cresceti in legea lui Dumnedieu, invetandu-i se fie sanguintiosi, crutiatori si cu cumpetu in tote, si acest'a s'o faceti I. A. caci numai asia poteti ave speranta se fie din fi vostri omeni harnici, totu atati a romani si crestini spre fal'a nemului nostru si a bisericiei nostre dreptu maritore.

Demetru Cornea,

preotu in Giula.

Paulisiu, Comit. Aradu in 30/6 1880.

Onorata Redactiune!

Subscrisulu am onore a aduce la cunoștința onoratului publicu resultatulu esaminelor dela scólele elementare din comun'a nostra.

Astazi la orele 7 dimineti a sa a inceputu esamenu cu scol'a de fetitie. Marturisescu că era o placere se asculti respunsurile fetișelor. Ele respundeau fara sfiala, la tote intrebarile, ce li se punea atat de dsior'a invetiatoresa *Juliana Nutiu*, cat si de ospetii, cari erau presenti iu numeru destul de mare. Din tote respunsurile si din tienut'a fetișelor ne am convinsu, ca in adeveru in acesta scola s'a facutu uuu progresu imbucuratoriu din tote obiectele de invetiamentu. Mare bucuria a facutu apoi tuturor cu deosebire cantulu si lucrul de mana.

Vedindu noi sporiul facutu de dsior'a invetiatoresa am constatat cu totii, că fericita a fost ideia de a se introduce in dieces'a nostra scólele de fetitie si a aplicá intrensele invetatoare bine crescute si binepregatite. Multi dintre noi si-diceau la acesta ocazie, cat ar fi fostu de bine, daca s'ar fi introdus scólele de fetitie cu invetatoare barem cu dieci ani mai nainte!

La 10 ore multiemiti cu cele ce am auditu si vediutu am trecutu cu totii in scol'a de baieti. Din respunsurile baietilor si aici s'a potutu constata unu sporiu destulu de bunu, desi invetatoriul Savu Mihut'i este unu teneru, carele abia in anul acest'a si-a inceputu carier'a de invetatoriu.

Standu lucrul astfelui este de dorit, că epitropia parochiala se desvolte mai multa energia facia de salariulu invetatoriului si invetatoresei, si se staruireasca ca se-lu-se solvasea pe viitoru salariulu regulat in semnu de recunoscinta si rebonificare pentru zelulu desvoltatul intra imprimirea detorintiei.

Zamfiru Conepanu,

parochu.

Diverse.

* **Maiestatea** Sa regele nostru va avea auultu acest'a o intrevedere la Gastein cu imperatulu Germaniei Wilhelm. Acesta intrevedere va avea unu caracteru familiaru.

* **La institutulu pedagogico-teologicu romanu** ortodoxu din Aradu s'a tienutu Duminec'a trecenta — dupace s'a terminatu esamenele publice de veră — festivitatea solemna a incheiarii anului scolasticu. In acesta di s'a celebrat in biseric'a catedrala unu Te Deum, er dupa finirea servitiului devinu s'a cettu in sal'a institutului classificatiunile elevilor.

Dupa cettirea classificatiuniloru Pre Santi'a Sa, parintele Episcopu eparchialu Ioan Metianu, luandu cuventulu se adresă printru unu discursu catra elevii abituriendi, indemnatu-i, că in tote dilele vietii loru se aiba in vedere, si se-conduca de cunoșintiele si ideile cascigate in decursulu anilor de studiu. Aceste cunoșintie se caute se si-le inmultișca prin unu studiu continuu teoreticu si practicu. Animati de amorea catra biserică si poporu, si avendu de stea conducetoria a vietii loru legea Domnului se-si indeplinesca cu cea mai mare conscientiositate missiunea, pentru carea s'a pregatit, missiunea impreunata cu oficiele, ce li le va incredintă biseric'a. Dupa aceste cuvinte frumose Pre Santi'a Sa impartesi elevilor binecuventarea archierescă, si astfelui se incheia acesta festivitatea solemna.

* **In Francia** s'a serbatu in 14 Juliu serbaterea libertatii. Cu acesta ocazie s'a impartitu drapelule noue republicane tuturor regimentelor.

* **Necrologu.** Veduv'a Elen'a nascuta Berse, cu inima infranta de durere aduce la cunoștința in numele seu, a fiului seu Joaru, si ficei sale Maria, cu ginereseu Dimitrie Tamasdanu soci'a Sofia Jonutiasiu, asia nepotii si nepotele, Silvia, Joaru, Lucretia, Livius, Cornelu si Marl'a, mai departe maicasa Rozalia Bulboaca, socer'a Elisaveta Berse, si cumnatul seu Miron Vasile, cu soci'a Sabin'a si alu intregei familie remasa in doliu, că iubitulu si neuitatulu ei sotiu, tata, socru, mosiu si cumnatu *Joaru Bulboaca*, possesoru mare au reposatuh Domnulu in 26 Juniu st. v. 1880, dimineti a 1/3 ore in etate de 59. ani si in alu 5-lea anu a casatoriei sale fericite.

Remasitiele pamintesci ale reposatului sau depusa spre odichna eterna dupa ritulu orientalul dela locuinta reposatului in 27. Juniu st. v. anulu curentu la 3 ore dupa amedi in cimiteriulu gr. or. alu comunei Curticiu. Fie-i tierin'a usiora si memor'a binecuvenita!

* **La mai multe gimnasie** unguresci de confesiunea helvetica se intentioneaza a nu se mai propune pe viitoru limb'a germana ca studiu obligat.

* **Dlu Petru Popoviciu**, invetatori si profesor de cantu si rituale la institutulu pedagogico-teologicu din Aradu si-a serbatu Dumineca trecenta jubileulu de 25 de ani in carier'a sa de invetatoriu. Felicitandu si noi din parte-ne pe dlu jubilantu, i-dorim multe fericiti ani, se pota lucra multu timpu pe carier'a sa de invetatoriu cea atat de frumosa si impreunata cu atat'a responsabilitate.

* **Osman-pasi'a**, comandantele dela Plevna este dimisionatul din postulu seu de ministru de resbelu. Causa acestei dimissionari se crede a fi motivul, ca elu voia, că Turcia se se impotrivesca otaririlor Europei intra executarea tractatului de Berlin.

* In Moldov'a scriu jurnalele s'au vedutu dilele din urma circulandu emisari russesci. Politia a aflatu, ca printre densii erau generali, coloneli, si ingineri, cari luau planul teritoriului, ba in aceste intrigi ar fi mestecatul chiar si agentulu Russiei.

Avisu in treab'a stipendielor din fundatiunea lui Gozsdu.

Fiindca representantia fundatiunei lui Gozsdu, e convocata la sedintia gen. ord. deja pe 22. Aug. 1880. cal. nou: de aceea terminul publicat cu hartia nostra din 11. Iuniu a. c. Nr. 89 pentru Concursurile si justificarile la stipendiele lui Gozsdu pe 25. Aug. a. c. se termuresce pe 20. Aug. 1880 cal. nou.

Budapest 11. Iuliu 1880.

Comitetul adm. alu representantiei fundatiunei lui Gozsdu.

Concurse.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresei din comun'a Erdeisiu Comitat. Aradului cerculu Chisineului cu acest'a se publica concursu de nou cu terminu de alegere pe Duminec'a din 3 Augustu st. v. a. c.

Emolumintele suntu:

Bani gata 151 fl. v. a.; $\frac{1}{4}$ sessiune de pamentu aratoriu; pasiunaru dupa $\frac{1}{4}$ de sessiune.; 600 stangeni \square de vie.; 300 st. \square dupa vie adausu; curecisce de 120 st. patrati; 8 orgii de leme din care se va incaldi si scola si cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Voitorii de a ocupá acest'a statiune, suplicele sale instruite cu documintele necesarii pana in 1. augustu st. v. a. c. acu se li substerna concernintelui Protopresbiteru si Inspectore scolaru Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza) éra pana la terminulu alegeriei in cutare. Dumineca seu Serbatore, se-se prezenteze la biserica din locu, pentru de a-si areta desteritatea in cantari si tipicu.

Erdeisiu 29. Iuniu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: Petru Chirilescu m. p. Insp. scol.

Conformu deliberatului V. Consistoriu dto. 1. Iuliu 1880. Nr. 1691. de nou se escrie concursu pentru parochia de clas'a I. din comun'a Seleusiu in protopresbiteratulu Vilagosului (Siria) devenita vacanta prin mutarea lui Demetru Popa la Pecica — cu terminulu de alegere pe 20. Iuliu. st. v. a. c.

Emolumintele impreunate cu acest'a parochia suntu urmatorele:

a) Cuartiru cu gradina, canepisce si folosirea unei sessiuni de pamentu;

b) Biru dela 180. case cate un'a mesura cuceradiu sfarmatu;

c) si stólele usuate.

Concurrentii au a se acomodá si petitulu loru alu instruá in firul "Statutului Organicu" si Regulamentului pentru deplinirea parochielor, apoi a-le tramele oficiului protopres. in Vilagos pana la 19. Iuliu a. c. st. v. eschisive.

Pana atânci competitorii au a se presentá in un'a din Dumineci la biserica din Seleusiu spre a-si arata desteritatea in predica si cantu.

Déca nu s'ar affá recurinti cu qualificatiune de clas'a prima, se vor admita la candidare si alegere si cei cu qualificatiune pentru parochia de clas'a II. Seleusiu la 15/27 Iuniu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: Georgiu Vasileviciu m. p. protopopulu Vilagosului.

Pentru vacantele statiuni invetiatoresei, din:

I. Hassiasiu, cu terminu de alegere pe 3/15 Augustu a. c.

Emolumintele: in bani gata 100 fl. v. a. 10 meti de grâu si 10 de cuceruzu, 16 fl. pentru conferintie, 10 fl. pausialu, 3 lantie de pamentu si 6 orgii de lemne.

II. Leuciasci, cu terminu de alegere pe 17/29 Augustu a. c.

Emolumintele: in bani gata 84. fl. v. a., 12 $\frac{1}{2}$ meti de grâu, si 20 de cuceruzu, 36 fl. pentru clisa, 6 fl. pentru lumini, 5 fl. 61 cr. pentru sare, 10 fl. pentru conferintie, 8 fl. pentru pausialu, si 10 orgii de lemne, din cari se incaldiesce si scola. Dela sporiul alegandului invetiatorin, va depinde urearea salariului seu, spre a corespunde sumei de 300 fl. v. a.

Recursele, adresate respectivului Comitetu parochialu, si instruite conformu prescriseloru Statutului organicu, suntu a se tramite pana in preser'a alegeriei parintelui Inspectoru cerc. de scole Georgia Cratiunescu protopopu in Belinez; avendu recurrentii in vr'o Dumineca ori serbatore a se presentá in respectiv'a biserica locala spre a-si areta desteritatea in tipicu si cantarile bisericcesci.

Georgia Cratiunescu m. p.

prot. si inspect. cerc. de scole.

In contielegere cu respectivele Comite parochiali.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresei din Bencocu-Romanu, prot. Timisiorii, inspectorat. Vinga cu terminu pana in 27. Juliu a. c. st. v. in care diua se va tinea si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acest'a statiune suntu: 1) in bani gata 146 fl. 42 cr. v. a.; 2) in pamentu 4 jug. de fenatiu; 3) pentru scripturistica 5 fl. v. a.; 4) in grau 48 meti; 5) 8 orgii de lemne din care are a se incaldi si scola, si a 6) cortelu liberu cu $\frac{1}{2}$ jug. gradina.

Se observa că din emolumintele de sub punctele 1, 4, 5 are se capete veduv'a remasa dupa emerit. invetiatoriu Ioanu Zorlentianu pe lunile Augustu si Septembre in competitia sa viduala din $\frac{1}{3}$ parte: jumatate.

Doritorii de a ocupá aceasta statiune sunt avisati recursele sale adresate comit. parochiale a le instrua in sensulu stat. org. si pana la terminulu espusu ale substerne subscrisului inspectora de scole in Vinga, totodata au a se presentá in vreo dumineca ori serbatore in s. biserica spre a-si areta desteritatea in cantare si tipicu.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: Antoniu Todorescu m. p. inspe.

Pentru deplinirea postului de capelanu class'. II. langa veteranulu parochu din Belintiu, Nicolau Grozescu, se deschide concursulu, cu terminu de alegere pe diu'a de 27. Juliu st. vecchiu a. c.

Emolumintele suntu: 10 lantie de pamentu aratoriu, si a trei'a parte din tote venitele stolari aici indatinate dela 230 de case.

Recentii suntu avisati, recursele loru, adjusata conformu recerintelor Statului organicu, si adresate Comitetului parochialu, — pana la prefip-tulu terminu a le tramite parintelui protopopu trac-tualu Georgiu Cratiunescu in Belinca; si pentru are-tarea desteritatii loru in cantari ori cuventari bise-ricesci, a se prezenta in vr'o Dumineca ori serbatore in biserica din locu. Recentii cu calificatiune de class'a I. voru fi preferiti.

Belintiu, 18. Maiu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu** m. p. prot.

Pentru postulu invetiatorescu din **Pobda** proto-presviteratulu Timisiorii, se escrie concursu cu terminu **pana in 6/18 Augustu a. c.** candu va fi si alegerea.

Aspirantii suntu avisati petitiunile loru instruite conformu prescriseloru statutului organicu, si adresate comitetului parochialu, a le inainta inspec-toriului de scole Iosifu Gradinariu per Vinga in Szécsány.

Emolumintele anuale suntu: 169 fl. 20 cr. — 10 fl. pentru conferintiele invetiatoresci, — 60 metri de grâu, 2 orgi lemne, 6 orgi paie pentru scôla, 4 jugere de pamentu aratoriu de clasa I. cortelu comodu si spatosu, si gradina pentru legume. Este inse de insemnatu ca din acestu salariu 56 fl. si 20 metri grâu folosesce emeritulu invetiatoriu Constantin Brinzeiu.

Pobda 9. Iuniu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Josifu Gradinariu** m. p. inspec-tor de scole.

Conformu decisului Venerabilului Consistoriu diecesanu d. 14 Martie a. c. Nr. 612, se escrie con-cursu pe parochia gr. or. de clas'a III. din comun'a **Josasiu** protopres. Ienopoliei cottulu Aradului, carea e incopciata si cu statiunea invetiatorasca, cu terminulu de alegere **pe 20 Iuliu st. v. a. c.**

Respectivulu alesu ca preotu va avea 1/4 sesiune de clasa prima — biru preotiescu câte o masura cucuruzu sfermatu dela 60 de case si stolele indatinate.

Ca invetiatoriu: in bani gata 150 fl. v. a. 5 cubule de grau, 5 cubule de cucuruzu — 8 orgii de lemne din care se va incaldî si scôla, cortelu liberu in localitatea scolei cu gradina in estensiune de 2 jugere.

Dela recenti se pofteste se produca testimoniu despre absolvirea teologiei, cualificatiune si de moralitate, — preotii santiti inca potu recurge, era pana la diu'a alegerei, se se prezenteze in vre-o dominica ori serbatore la sant'a Biserica, pentru de a-si arata desteritatea in cantarile seu cuventarile bisericesci. — Recursele adresate comitetului parochialu se voru trimite pana la 21 Iuliu a. c. st. v. parintelui adm. protopopescu Nicolau Beldea in Borosineu care este si posta ultima, dela 22 Iuliu pana la diua alegerei se voru trimite oficiului parochialu gr. or. in Josasiu per „Gurahoncz.“

Josasiu 25. Maiu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Nicolau Beldea** m. p. adm. ppresv.

Neputenduse efectu deplinirea parochiei a don'a de clas'a prima din comun'a **Santu Nicolaulu romanu** in urm'a decisiunilor consistoriali de sub Nrii 449. 859. si 986. B. se escrie de nou concursu pentru deplinirea acestei parochie. Terminalu de recurgere e 1/13 Augustu, éra alegerea se va tinea in **3/15. Augustu a. c.**

Dotatiunea alegendului parochu o forméza:

1. Jumatate din totte venitele parochiali ale intregei comunitati bisericesci constattórie din 400 numere de case, si anume:

a) $\frac{1}{2}$ din 50. jugere pamentu aratoriu.

b) $\frac{1}{2}$ din lecticalu(biru preotiescu) in care contribue fie care numaru de casa cu câte un'a mesura (vica) de bucate.

c) $\frac{1}{2}$ din venitele stolarie.

2. Cuartiru cu gradina.

Care dotatiune afara de quartiru si gradina, da sum'a de 600 fl. v. a. prescrita in „regulamentul congregualu“ pentru parochiele de prim'a clasa.

Dela recenti se pretinde calificatiunea pentru parochiele de class'a prima si anume: atestatulu despre absolvarea celor 8. clase gimnasiale si testimoniu de calificatiune preotiesca pentru parochiele de clas'a prima, precum si desteritatea in cantari si oratori'a bisericësa, ce recentii o voru arata in un'a din dumineci seu serbatori in biserica din comun'a susu amintita inainte de alegere.

Recursele adresate comitetului parochialu din Santu Nicolaulu romanu, se se tramita concernintelui protopresbiteru alu Oradii mari Simeonu Bica in Oradea mare (Nagy Várad).

Oradea mare 18. Iuniu 1880. st. v.

In contilegere cu Comitetulu parochialu.

Simeonu Bica m. p.

protopesb. Oradii mari.

Pentru vacant'a parochie gr. or. de clas'a III. din comun'a **Finisiu** cu filial'a **Valemare** in protopres-viteratulu Ienopoliei cottulu Aradului se escrie con-cursu cu terminulu de alegere **pe 20 Iuliu a. c. st. v.**

Venitulu parochialu din parochia matre Finisiu: $\frac{2}{4}$ sesiune pamentu aratoriu da clasa III-a, biru dela 72 case câte o mesura cucuruzu sfermatu, stolele indatinate si cortelu cu gradina in estensiune de $1\frac{1}{2}$ jugeru.

Din filia Valemare — venitulu stolariu si birulu preotiescu dela 56 case câte o mesura cucuruzu sfermatu.

Dela recenti se pofteste; testimoniu de teologie, de cualificatiune si de moralitate, — preotii santiti inca potu recurge, era pana la diu'a alegerei se se prezenteze in vre-o dominica ori serbatore la sant'a Biserica pentru de a-si arata desteritatea in cantarile seu cuventarile bisericesci. — Recursele adresate comitetului parochialu, pana la 21 Iuliu a. c. st. v. se voru trimite parintelui adm. protopopescu Nicolau Beldea in Borosineu care e si posta ultima, dela 22 Iuliu pana la diua alegerei se voru trimite oficiului parochialu gr. or. in Finisiu per „Gurahoncz.“

Finisiu 25. Maiu 1880.

Comitetulu parochialu

In contilegere cu mine: **Nicolau Beldea** m. p. adm. ppresv.